

ISPITNI
CENTAR
DRŽAVNO
TAKMIČENJE 2026.

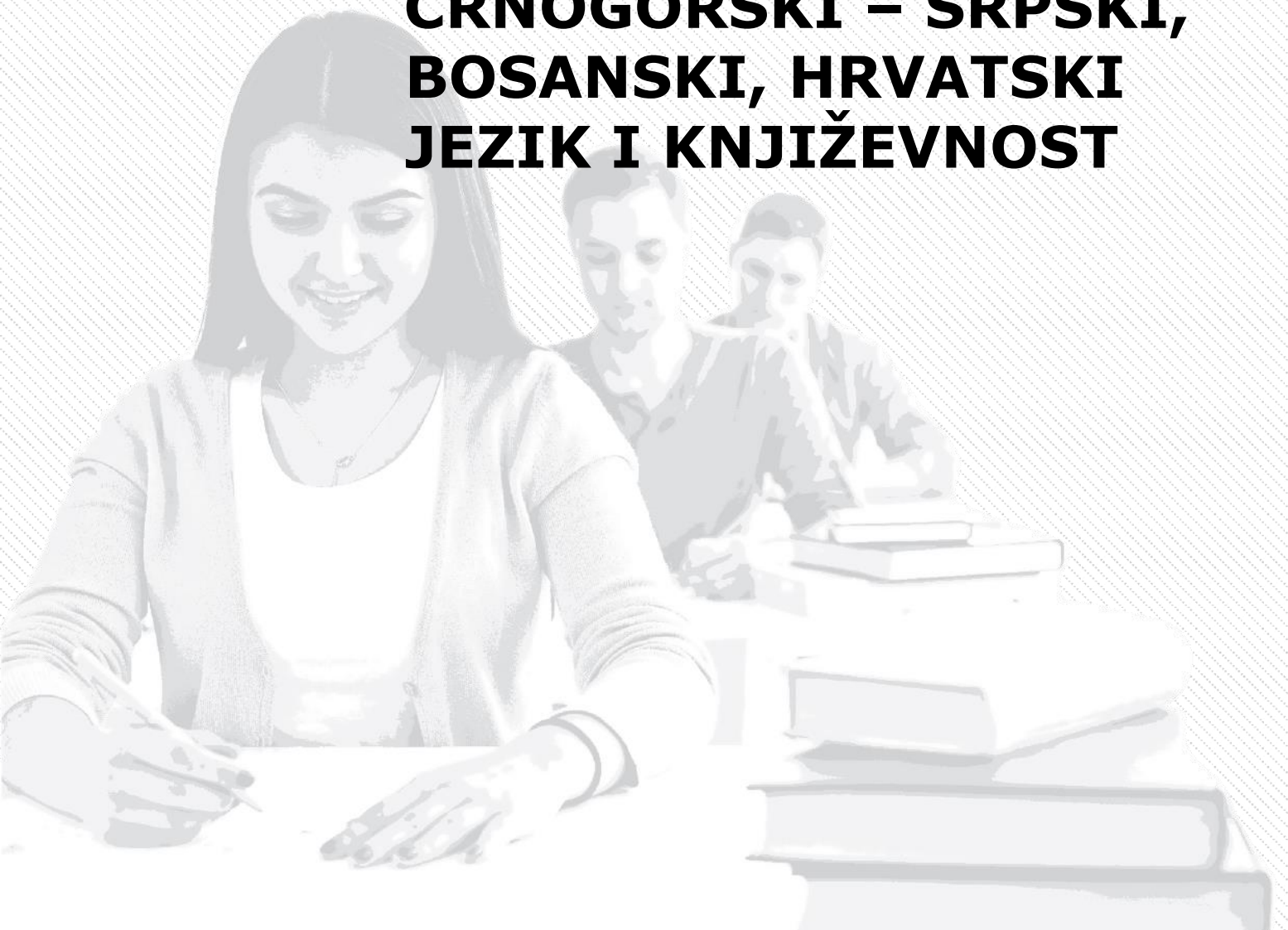
AUTOR/AUTORKA TESTA _____

RECENZENT/RECENZENTKINJA _____

PODGORICA, _____ 20____ GODINE

OSNOVNA ŠKOLA, VI RAZRED

**CRNOGORSKI – SRPSKI,
BOSANSKI, HRVATSKI
JEZIK I KNJIŽEVNOST**

Pročitaj navedeni tekst i odgovori na sljedeća pitanja.

MESEC

- **Lepo je što si u mojoj kući – reče otac.**
- **I meni je lepo što sam ovde – rekoh.**
- **A sada, hajde da vidimo šta ćemo da gricnemo. Imam nekoliko patlidžana koje sam ubrao sa svojih vreža tamo gore u prednjoj bašti. Ima i malo pirinča i malo maslinovog ulja. Pripremiću tiganj piščevog pirinča, kako ja to nazivam, pošto smo sad obojica pisci.**

Moj otac ode da sprema piščev pirinač, a ja počeh da razmišljam o priči za koju je rekao da je sad moj posao da je napišem – u šali, naravno, ali ko zna? Možda ću i ja napisati roman, mada nikada nisam mnogo razmišljao o tome da postanem pisac.

- **Ono što bih stvarno želeo da budem – to je letač. Hteo bih da letim na prvoj raketi na Mesec, i o tome sam jednom pričao ocu, na šta mi je on rekao:**
- **Mislim da ćeš leteti.**

Možda ću jednog dana sam uvideti da ne mogu, ali sada to još nisam uvideo.

Želim da budem prvi zemaljski čovek na Mesecu.

Svejedno, možda ću i biti pisac, ako me baš neko pretekne na putu do Meseca, i onda ću imati kuću nalik na očevu.

Ne znam hoću li prvo da se oženim, kao i otac, i da imam sina, a zatim i kćer, i onda da se iselim zbog telefona.

- **Ti si se udala za telefon, a ne za mene – rekao je otac majci jednog dana. Majka je rekla da ona ima isto toliko prava na prijatelje koliko i on na pisanje. Ona je žena, a ne domaćica. Ona hoće prijatelje i zabave.**

Posmatrao sam očeve knjige i pokušavao da zamislim kako je mogao toliko da napiše, kad konačno stigoh na Mesec.

- **Šta će ljudi pomisliti kad stignem prvi?**
- **Prvi, kamo?**
- **Kad stignem prvi na Mesec.**
- **Verovaće. U trenutku kad budeš prvi čovek na Mesecu, i kad to izađe u svim novinama, svi će verovati.**
- **A zašto ne bi verovali?**
- **Zato što ljudi nikad ne veruju da možeš stići na Mesec, dok stvarno ne stigneš, a onda veruju. Takvi su ljudi.**
- **Zar nisi i ti takav?**

- Nisam.
- Kakav si ti, tata?
- Pa, ovakav sam. Je ne kažem da ti ne možeš da stigneš na Mesec. Ono što kažem to je: Zašto želiš da stigneš na Mesec?
- Da budem tamo prvi, naravno. Zašto su se oni momci peli na planinu? Zato što planina postoji. Tako su rekli onima koji su pitali. Hoću da budem prvi koji će stići na Mesec, zato što Mesec postoji, i zato što još niko tamo nije bio.
- Dobro – reče otac.
- Ja nikad neću stići tamo, zar ne, tata?
- Zašto nećeš?
- Eh.
- Šta znači to „eh“?
- Pa znaš, tata. Ja prosto hoću nešto da uradim, to je sve. Postaje dosadno.
- Postaje?
- Sigurno da postaje.
- Šta hoćeš da radiš?
- U tome i jeste stvar. Ne znam. Zato i mislim neprestano na Mesec. Ja zbilja hoću nešto da učinim.
- Naravno da hoćeš.
- Samo što nema šta da se učini. Stvarno mi se čini da nema.
- Pa evo uvek može da se jede.

Otac donese na sto dva tanjira prepuna piščevog pirinča, i mi sedosmo i svojski navalismo.

(Vilijem Sarojan „Tata, ti si lud“)

1. Navedeni tekst je:

- a) književno-umjetnički tekst
- b) neumjetnički tekst

1

Zakruži slovo ispred tačnog odgovora i napiši obrazloženje za svoj odgovor.

Tekst je fikcija (izmišljena priča) odlomak iz romana, likovi nijesu stvarne ličnosti iz života...

1
---

2. Kojem književnom rodu pripada navedeno djelo?

epika

1

3. Nabroj likove koji vode dijalog u ovom tekstu.

Dječak i otac/ sin i otac (tata)

1

4. Pripovjedač u priči je:

- a) sveznajući pripovjedač
- b) **pripovjedač – lik**
- c) autor

1

Objasni odgovor:

Priča je data u prvom licu, dječak prepričava i dočarava svoj razgovor s ocem.

1

5. Ono što bih stvarno želeo da budem – to je letač. Hteo bih da letim na prvoj raketi na Mesec, i o tome sam jednom pričao ocu, na šta mi je on rekao:

- **Mislim da ćeš leteti.**
- **Možda ću jednog dana sam uvideti da ne mogu, ali sada to još nisam uvideo. Želim da budem prvi zemaljski čovek na Mesecu.**

Koje osobine izražava lik u navedenom odlomku?

- a) nadmenost
- b) **razvijenu maštu**
- c) **domišljatost**
- d) sujevjerje
- e) **radoznalost**

1

6. Posmatrao sam očeve knjige i pokušavao da zamislim kako je mogao toliko da napiše, kad konačno stigoh na Mesec.

a) Prepiši frazu iz navedene rečenice koja je upotrijebljena u prenesenom značenju.

1

Stigoh na Mjesec

b) A sad napiši kako razumiješ značenje prenesene riječi:

1

Zamislih da sam na Mjesecu, u mislima stigoh na Mjesec.

7. Kakav je odnos oca i sina?

a) patrijarhalni odnos oca koji postavlja pravila i sina koji ih bespogovorno prihvata

b) **odnos razumijevanja i poštovanja dva čovjeka**

c) odnos nerazumijevanja i prećutkivanja

1

Zaokruži odgovor koji smatraš tačnim i obrazloži ga koristeći dokaze iz teksta.

Otac više puta ohrabruje sina da sanja svoje snove.

Na konstataciju da želi da bude letač, otac kaže: Mislim da ćeš leteti, i slični odgovori...

1

8. Koji oblik izražavanja je najdominantniji u tekstu:

a) pripovijedanje

b) monolog

c) **dijalog**

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

1

9. Kako bi okarakterisao/okarakterisala lik dječaka iz priče:

- a) kao pozitivan
- b) kao negativan

1

Izaberi jedan od navedenih stavova i obrazloži ga koristeći ponašanje lika u tekstu.

Dječak je pametan, kulturno, uvažava oca kao sagovornika, radoznao je, želi da sazna kako je živjeti na Mjesecu i slični odgovori.

1

10. Gdje se događa radnja priče?

U očevoj kući.

1/

11. *Ne znam hoću li prvo da se oženim, kao i otac, i da imam sina, a zatim i kćer, i onda da se iselim zbog telefona.*

- Ti si se udala za telefon, a ne za mene – rekao je otac majci jednog dana.

Majka je rekla da ona ima isto toliko prava na prijatelje koliko i on na pisanje.

Ona je žena, a ne domaćica. Ona hoće prijatelje i zabave.

a) Iz čije perspektive je data ova slika:

- 1) oca
- 2) majke
- 3) **sina**

Zaokruži tačan odgovor i obrazloži ga.

On posmatra komunikaciju oca i majke, navodi razloge njihovog nesporazuma i

2

ne stavlja se ni na jednu stranu, nastoji da ih razumije oboje.

b) Šta zaključuješ o odnosu oca i majke?

Iz teksta možemo zaključiti da otac i majka ne žive zajedno, da su im odnosi poremećeni zbog nerazumijevanja potreba onog drugog.

1

c) Iznesi svoj stav prema ovom odnosu i potkrijepi ga argumentima.

Priznaje se svaki argumentovan odgovor.

1

Pročitaj pjesmu Vrapci i odgovori na pitanja 12 – 22.

Vrapci

Vitomir Nikolić

*Stariji za tamu jeseni tmaste
a grublji za grubost ove zime prošle,
ja vam ovog proljeća neću mahati, laste,
i neću vam reći toplo dobro došle.*

*Vrapcima ja moram, nježno kao otac,
reći nešto lijepo u dan ovaj plavi,
vrapcima, tom sitnom grumenju života
što je cvrkutalo zimus na mećavi,*

*dok ste vi negdje, ispod tuđeg krova,
izvodile svoje igre vragolaste.
Ne, vaš mi cvrkut sad, zbilja, ne treba,
razmažene gospođice laste.*

*Oni su zimus zebli ispod streha,
oni su voljeli i golo ovo granje.
Moje poštovanje, vesela ruljo smijeha,
drugovi vrapci – moje duboko poštovanje!*

12. Zaokruži slovo ispred konstatacija koje mogu da se odnose na navedenu pjesmu:

- a) Pjesma je opisna, opisuje zimski pejzaž.
- b) U pjesmi su prisutni ljubavni motivi.
- c) **Priroda podstiče lirski subjekt na razmišljanje.**
- d) Lirski subjekt prenosi svoja osjećanja na okolinu.
- e) **Lirski subjekt spoznaje i lijepu i tamnu stranu života.**

2

13. Ovo je pjesma o pticama: vrapcima i lastama. Napiši koje osobine ljudi prepoznaješ u njima:

- vrapci: **vjerni prijatelji, koji su s nama i u dobru i u zlu**
- laste: **često kokete, licemjeri, zabavljaju nas, ali kad dođu teški trenuci oni odlaze.**

2

14. Koja od sljedećih rečenica najbolje predstavlja temu pjesme:

- a) Lirski subjekt je tužan dok sluša cvrkut ptica i posmatra ih kroz prozor.
- b) Lirski subjekt je očaran cvrkutom lasta, ali ipak više voli vrapce.
- c) **Lirski subjekt uviđa da su mu pravi prijatelji oni koji ga ne ostavljaju u nevolji.**

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

1

15. U prvim stihovima upotrijebljeni su pridjevi *stariji i grublji*; na koga se odnose?

- a) na laste
- b) na vrapce
- c) **na lirski subjekt**

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

1

16. a) Kako se naziva strofa u kojoj je napisana pjesma?

katren

1

b) Kako se naziva rima koja je prisutna u prvoj strofi?

Ukrštena/unakrsna

1

17. *Vrapcima ja moram, nježno kao otac,
reći nešto lijepo u dan ovaj plavi*

Navedeni stihovi su :

- a) Jedanaesterci
- b) **Dvanaesterac i trinaesterac**
- c) Trinaesterci

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

1

18. U navedenih stihovima (zadatak br.17) upotrijebljene su sljedeće stilske figure:

- a) kontrast i epitet
- b) onomatopeja i epitet
- c) poređenje i epitet**
- d) poređenje i hiperbola

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

1

19. Obilježi/podvuci naglašene slogove u sljedećem stihu:

Moje poštovanje, vesela ruljo smijeha,...

1

20. Napiši značenje sljedećih izraza kojima se pjesnik obraća vrapcima:

- ruljo smijeha: **neobuzdana sreća, radost...**

- grumenje života: **nešto malo, ali živo, što podstiče i održava život...**

2

21. Ritam je:

- a) glasovno podudaranje slogova u stihovima koje se odražava na značenje pjesme
- b) organizovano ponavljanje određenih jezičkih jedinica (dužina stihova, naglašeni i nenaglašeni slogovi, riječi i izrazi) koje utiču na ponavljanje zvuka, odnosno stvara pravilne cjeline**
- c) posebno izražajne riječi u stihovima, slikovit izraz

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

1

22. Koristeći se znanjem o ritmu, opiši kako je ostvaren ritam u navedenoj pjesmi.

Ritam ove pjesme je usporen, stvara se utisak priče, ali sa određenim ritmičkim cjelinama, koje su ostvarene približnom dužinom stihova, dosta neujednačenom rimom i sl. odgovori.

2

23. U sljedećim nizovima prepoznaj i precrtaj uljeza (pojam koji mu ne pripada).

a) čin, prizor, režiser, sveznajući pripovjedač, glumac

1

b) bajka, basna, realistička priča, lirska pjesma

1

c) Knjiga, Đurđevak, Djevojka cara nadmudrila/Djevojčica sa šibicama

1

24. Sljedeće likove poveži s djelom iz koga su uzeti (jedno djelo je višak).

Petko - **Robinzon Kruso**

Mile Vrabac - **Hajduci**

Regoč - **Priče iz davnina**

3

25. Sljedeće osobine spoj s književnom vrstom:

1. kratka zaokružena priča usmjerena ka poruci – naravoučenije - **basna**
2. priča puna čudesnog i fantastičnog sadržaja - **bajka**
3. priča iz svakodnevnog života – **realistična priča**

3

26. Iz sljedećih osobina književnosti izdvoj osobine drame, lirike i epike kao književnih rodova i razvrstaj ih pravilno u sljedećoj tabeli.

glumac i glumica, mimika, pripovjedač, likovi, gestikulacija, svjetlo, scena, fabula, događaji, kostimi, realistična priča, lirska pjesma, roman, pjesnički jezik, slikovitost, emocionalnost, ritmičnost

lirika	epika	drama
- lirska pjesma - pjesnički jezik - slikovitost - emocionalnost - ritmičnost	- pripovjedač - likovi - fabula - događaji - realistična priča - roman	- glumac i glumica - mimika - likovi - gestovi - gestikulacija - svjetlo - scena - kostimi

6

Autor: onogost.me 26.10.2025. u 08:45

Nakon zvanične objave da je Nikšić proglašen Evropskom prijestonicom kulture 2030, čestitke Nikšiću i njegovim građanima nastavljaju da pristižu sa brojnih evropskih adresa. Ova prestižna titula, ističu u Opštini Nikšić, sa sloganom „Otvoreni grad“, prepoznata je kao snažan simbol kulturnog povezivanja, kreativnosti i evropskih vrijednosti. Generalni direktor direktorata za susjedstvo i pregovore o proširenju Evropske komisije, Gert Jan Koopman, čestitao je Nikšiću. ... Svoje čestitke uputio je i Johan Satler, Ambasador Evropske unije u Crnoj Gori, istakavši da ovaj uspjeh predstavlja važnu prekretnicu ne samo za Nikšić, već i za cijelu Crnu Goru.

27. Zaokruži tačne karakteristike navedenog teksta:

- a) Tekst je izvještaj
- b) Tema teksta je objava da je Nikšić proglašen Evropskom prijestonicom kulture 2030.
- c) **Tekst je vijest.**
- d) **Tema teksta je: čestitke Nikšiću na osvojenoj tituli prijestonice kulture 2030.**
- e) Tekst je objavljen na stranici štampanog lista.
- f) **Tekst je objavljen na stranici elektronskog medija.**

3

28. *Svoje čestitke uputio je i Johan Satler, ambasador Evropske unije u Crnoj Gori.*

- a) Iz navedene rečenice prepisi:
  - subjekat: **Johan Satler**
  - predikat: **uputio je**
  - objekat: **čestitke**
  - atribut: **svoje**
  - apoziciju: **Ambasador Evropske unije u Crnoj Gori**

5

29. *Nikšić je dobio titulu Evropske prijestonice kulture 2030.*

Navedenu rečenicu proširi:

a) Priloškim (glagolskim) odredbama za vrijeme i mjesto:

Nikšić je dobio titulu Evropske prijestonice kulture 2030. u Briselu 25. oktobra 2025. (ili slične odrednice).

1

30. Napiši rečenicu u kojoj ćeš upotrijebiti imenski predikat, a gdje će subjekat biti – Nikšić.

Nikšić je moj grad/lijep grad, ili nešto slično...

1

31. *Ovaj uspjeh predstavlja važnu prekretnicu ne samo za Nikšić, već i za cijelu Crnu Goru.*

a) Odredi vrstu riječi iz navedene rečenice:

uspjeh – **imenica**

predstavlja – **glagol**

važnu – **pridjev**

3

b) Iz gore navedene rečenice prepisi nepromjenljive riječi: **ne, samo, za, već, i**

2

32. Odredi padež podvučenih riječi i njegovo značenje u sljedećim rečenicama:

Titulu prestižne Evropske prijestonice kulture 2030. dobio je Nikšić. Čestitke Nikšiću i njegovim građanima nastavljaju da pristižu sa brojnih evropskih adresa

	padež	značenje
titulu	akuzativ	objekat
građanima	dativ	namjena
sa brojnih adresa	genitiv	poticanje (ablativ)

6

33. U sljedećoj rečenici stavi znake interpunkcije (zarez, znake navoda i izvoda):

Velika je to riba a ja je moram svladati pomislio je.

„Velika je to riba, a ja je moram savladati“, pomislio je.

2

34. Sljedeću rečenicu napiši gramatički i pravopisno ispravno:

Na putu je sreo markovog psa pravog sibirskog haskija koga su svi zvali džeki.

Na putu je sreo Markovog psa, pravog sibirskog haskija, koga su svi zvali Džeki.

2

35. Napiši nominativ množine sljedećih imenica: rez, miš, mraz, noć

Rez - rezovi

miš – miševi

mraz – mrazevi/mrazovi

noć - noći

Koji je nastavak za nominativ množine datih imenica? **-i.**

5

36. Popuni sljedeću tabelu tako što ćeš upisati riječi koje nedostaju prema zatom nizu:

prosta riječ	izvedenica	složenica
noć	noćni, noćnik...	daninoć, noćobdija...
put	putnik, putovati...	putokaz
brod	brodar	brodovlasnik...

3

37. a) Zaključi, šta je to porodica riječi.

Porodica riječi je grupa riječi sa zajedničkim korijenom.

1

b) Od riječi zubarka napiši:

Korijen - **zub**

tvorbenu osnovu - **zubar**

gramatičku osnovu - **zubark-**

3

38. U sljedećim rečenicama prepoznaj vrstu lekseme (sinonim, homonim, antonim):

Moj grad su pogodili snažan vjetar i grad. – **homonimi**

Naša radost bila je njegova najveća sreća. – **sinonimi**

2

39. Riječ knjiga upotrijebi u rečenici tako da napraviš:

Augmentativ: **knjižurina i sl.**

Deminutiv: **knjižica i sl.**

2

40. Napiši pravilno sljedeće skraćenice:

i slično – **i sl.**

doktor – **dr**

i tako dalje – **itd.**

osnovna škola – **OŠ**

4

41. Napiši rečenicu u kojoj će riječ *hrabro* biti:

- imenska odredba: **Bilo koja rečenica u kojoj će riječ hrabro biti pridjev.**

- glagolska odredba: **Rečenica gdje će ova riječ biti prilog.**

2

42. Upotrijebi pravilan oblik komparacije pridjeva u sljedećim rečenicama:

Durmitor je **viši/visočiji** od Lovćena. (visok)

To je **najjeftiniji** restoran u gradu. (jeftin)

2

43. Precrtaj nepravilno napisane oblike glagola:

šetaće, doće, kiti će, gledaće

1

UPUTSTVO

Vrijeme rješavanja testa je **90 minuta**.

Dozvoljeni pribor za rad: grafitna olovka, gumica i plava ili crna hemijska olovka.

Nije dozvoljena upotreba piši-briši hemijske olovke, mobilnih telefona i bilo kojih drugih elektronskih pomagala.

Grafitnu olovku možete koristiti u toku rada, ali **KONAČAN ODGOVOR MORA BITI NAPISAN HEMIJSKOM OLOVKOM**.

Pišite čitko ijekavicom!

Možete pisati ćirilicom ili latinicom, jotovanom ili nejotovanom varijantom, štampanim ili pisanim slovima (ako pišete štampanim slovima, morate istaći veliko slovo).

Odgovori moraju biti gramatički i pravopisno tačno napisani.

Ukoliko pogriješite, prekrižite i odgovorite/zaokružite ponovo.

Radite samostalno. Nijesu dozvoljena nikakva dogovaranja.

Ako neko pitanje/zadatak ne možete odmah da riješite, pređite na sljedeće. Ukoliko vam bude preostalo vremena, možete se kasnije vratiti na takva pitanja.

Bodovanje:

OBLAST	JEZIK	KNJIŽEVNOST
Maksimalan broj poena	50	50

SREĆAN RAD!